

АДМИНИСТРАЦИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
«КИЖИНГИНСКИЙ РАЙОН»
КОМИТЕТ ПО СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКЕ
ОТДЕЛ ОБРАЗОВАНИЯ
МБОУ «ЧЕСАНСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА»

671463, Республика Бурятия, Кижингинский район, улус Загустай, ул. Школьная, 14, 8(30141)34426, school_zagustay@govrb.ru

Рекомендована к утверждению
протокол МО №1
от 30 августа 2023 г.

Утверждена приказом
МБОУ «Чесанская СОШ»
№134/6 от 01 сентября 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ПО УЧЕБНОМУ ПРЕДМЕТУ
«Бурятская литература»

для ВОСЬМОГО класса (ступени)

на период _____

Автор (составитель): Цыдыпова Соелма Дашиевна

у. Загустай, 2023 г.

Тайлбари бэшэг.

Мүнөө уедэ буряад хэлэ хургуулинуудта ороһон үхибүүд муу мэдэнэ гэбэл, алдуу болохогүй. Россин гүрэн засагай хуулин ёһоор 1992 оной июнин 10-да «Буряад республикада ажаһуудаг арадуудай хэлэн тухай» гэхэн хуули манай Буряад гүрэндэ баталагдаһан болобошье, эхэ хэлэнэй хүгжэлтэ хүшэрхэн байдалда оронхой. Энэ хуули соо буряад хэлэн ород хэлэнтэй адли эрхэтэй боложо, манай гүрэн дотор, арадуудай хуули хараадаа абагдажа, республикын эрдэм хуралсалай бүхы хургуулинуудта буряад хэлэ үзэхэ ёһотой болонхой.

Түрэл хэлээ мартаһан үхибүүдтэ буряад хэлэ шудалхаһаа гадна, республика дотор ажаһуудаг бүхы яһатанда зааха эрилтэ гаранхай.

Буряад литератураар хурагшадые уран зохёолтой танилсуулха, тэдэниие шэнжэлэн анализ хүүлэжэ хургалга уншалгын методикодо тон орёо асуудалнуудай нэгэн болоно. Юуб гэхэдэ, уран зохёолой бүхы компонентнуудын (идейнэ-тематическа үндэһэн, композици, хэрэглэгдэһэн уран аргууд) дундаа нягта холбоотой, бэе бэеһээ дулдыданги байдаг.

Уран зохёол шэнжэлэлгын зорилгонууд:

- Уран зохёолшын ажабайдалтай танилсуулга, тэрэнэй зохёохы замда һонирхол, зохёолнуудын уншаха эрмэлзэл түрүүлхэ.
- Уран зохёол сэдхэл зүрхөөрөө (эмоциональна) хадуун абалгада бэлэдхэл ябуулха.
- Уран зохёолой удха ойлгон абахадань һаад ушаруулха үгэнүүдэй, уран найруулгануудай лексическэ удха шанар тайлбарилха (илангаяа онсо нютаг хэлэнүүдэй үгэнүүдые).

Уран зохёолой удха анализ хэлгын гол шэглэлнүүд:

1. зохёолой тодорхой удха элирүүлгэ (үйлын хүгжэлтэ, сюжет);
2. уран зохёолой композици дээрэ хүдэлэлгэ;
3. хабаадагша нюурнуудай абари зан, аяг ааша элирүүлгэ,
4. зохёолой гол удха элирүүлгэ.

Уран зохёолой анализ хэдэн янзаар хэжэ болохо. Тэдэниен тус тустань хаража үзэе:

Стилистическэ анализ. Уран зохёолдоо автор хэлэнэй ямар аргуудые хэрэглэб гэжэ элирүүлгын анализ. Зохёол соо хэлэгдэһэн художественно образые зураглан харуулан үгэнүүдые контекст соонь элирүүлхэ аргагүй шухала, юундэб гэхэдэ, үгэ олон удхатайгаар хэрэглэгдэһэн байжа болохо.

Проблемнэ анализ. Проблемнэ асуудалнууд художественно текстын тодорхой элементнүүдые зохёолой удхатай холбоно. Проблемнэ асуудал проблемнэ ситуацида болгохо гэбэл зүрилдөөндэ анхарха, олон янзын харюунуудые зэргэсүүлхэ хэрэгтэй.

Үйлын хүгжэлтын анализ. Зохёолой сюжет болон тэрэнэй элементнүүд (эпизод, бүлэг г.м.) дээрэ хүдэлмэри болоно.

хурагшадай уран зохёолой үзэлгын хэшээлдэ олон тоото дадалтай, шадабаритай болохын тула багша эрилтэнүүдые табижа хүдэлнэ.

Буряад (түрэлхи) хэлэнэй хуралсалай онсо шэнжэ (общая характеристика учебного предмета)

түрэлхи литературынын программа тематическа принципэй үндэһэн дээрэ байгуулагдаба. Эндэ арадай аман зохёолнууд, буряад литература сооһоо удхын ба байгуулалгын талаар хурагшадай ойлгосо, мэдэсэдэ таарамжатай уран һайханай зохёолнууд шэлэгдэн абтажа, тайлбарилан уншахаар, шудалан үзэхөөр хараалагдаба. Эдэ зохёолнууд хадаа түүхын үе сагтай, арад зоной үйлэ хэрэгтэй, түүхэтэй, түрүү хүнүүдэй дүрэтэй сэхэ холбоотой юм.

литературын курс хурагшадые уран зохёол абьяастайгаар уншаха дуратай, тодорхойгоор, тодо зүбөөр уншаха шадабариинь хүгжэхэ, уншаһан зохёолоо ухаандаа буйлуулан, удхыень зүбөөр элирүүлэн ойлгодог, һонирходог, болгохоһоо ганда хурагшадай зохёол шудалан, шэнжэлэн үзэхэ эхин дадалнуудые бүридүүлхэ, түрэлхи литература тухайгаа юрэнхы мэдэсэтэй болгохо гэхэн зорилгонуудые табина. Мүн уншажа байһан зохёолойнгоо уран һайханайнь, хэлэнэйн онсо шэнжые ойлгохо, хурагшадай шадал дүршэлые бүридүүлхэ, хүгжөөхэ болоно.

Программа соо шудалан үзэхэ ба уялгата уншаха зохёолнуудһаа гадна хурагшадай заабол сээжэлдэхэ зохёолнуудай список угтэнхэй. Шүлэг гү, али прозаическа зохёолһоо шэлэн абтаһан зарим хэһэгүүдые хурагшадай сээжэлдэхэдэ, тусгаар анхарал хандуулагдаха болоно. Шүлэг сээжэлдүүлжэ хургахын тулада багша бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые һайса хэхэ ёһотой. Эндэ хурагшадые нэгэ нэгээрнь шүлэг хэлүүлхэ, мүн бүлэг бүлэгөөр гү, али хоороор уншалга эмхидхэжэ болоно

Класһаа гадуур зохёолнуудые багшын хүтэлбэри дор хурагшад уншахадаа:

1). Зохёол өөрөө (самостоятельно) уншажа хурана; 2) уншаһан зохёолойнгоо удхые хөөржэ хурана; 3) зохёолой удха өөрынхээрээ сэгнэжэ, анализлажа туршаха аргатай болоно.

Программын бүридэл.

Программын ёһоор буряад литература тус класста шудалан үзэлгэдэ жэл соо **68 саг**, неделидэ **2 саг** үгтэнэ.

II. Хурагшадай мэдэсэ, шадабариды табигдаха гол эрилтэнүүд.

Предметные компетенции:

- уран зохиолшын зохиол соогоо бэшэһэн уран зураглалые хөөржэ;
- уран зохиолшын зураглаһан зурагые ухаан бодолдоо, сэдхэлдээ бии болгожо;
- үзэжэ байһан зохиолой гол шухала үйлэнүүдые (эпизодуудые), үйлэдэгшэ нюурай хэлэһэн үгэ, хэрэг г.м. бусад олон юрын үйлэнүүдһээ илгажа;
- зохиол соохи үйлэнүүдэй болоһон шалтагааниие, сагые, тэрэнэй хойшолонгые элирүүлжэ;
- үзэжэ байһан зохиолой геройнууд тухай, тэдэндэ авторай ямараар хандажа байһые хараадаа абан, хурагша бэшэмэл өөрын бодомжолго зохиожо;
- Уран зохиолой сэдэб ойлгожо, уншаһан текстынгээ гол удха хөөржэ;
- Текст соохи уран аргуудые оложо;
- Уншаһан зохёолойнгоо жанр элирүүлжэ шадаха.

Метапредметные компетенции:

- шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха;
- шүүмжэлэл, шэнжэлэл хэжэ, дутаг дундануудые элирүүлжэ; хэһэн ажалдаа арга боломжонуудые тааруулжа, шалгалта, сэгнэлтэ үгэжэ шадаха; юумые сасуулжа, тааруулжа, шалтаг хойшолоной холбоо байгуулжа, бодолоо удаа дараалуулан хубаруулжа шадаха;
- монологическа хэлэлгэ һайнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө һанамжа ойлгосотойгоор хэлэжэ, тэрэнэй ойлгуулжа, баримталжа, хамгаалжа шадаха.

Личностные компетенции:

- буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо;
- түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;
- хэлэнэй баялигые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.

Коммуникативные УУД:

- бэе бээ шагнажа, дуулажа шадаха; хэлэнэй аргуудые хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха;
- бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрээ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха;
- асуулта хэжэ, хүнэй һанал бодол ба өөрынгөө һанамжа хэлэжэ шадаха;
- хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонуудые, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсэбүүдые, яжа тэрэнэй дүүргэхые элирхэйлжэ шадаха;
- олоһон мэдээсээрээ нүгөөдэтээе хубаалдажа, үрэ дүнтэй бодол абаха;
- бэе бээ хүндэлжэ, нүгөөдэдөө анхаралтайгаар хандаха.

Регулятивные УУД:

- олоһон мэдээһэн уламжалан, үшөө мэдэхгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха;
- түсэблэлгэ, удаа дараалуулан хоорондын зорилгонуудые табижа, ямар дүндэ ерэхээ уридшалан мэдэхэ;

- сэгнэлтэ хэхэдээ, юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб, хэр зэргэ шанартайгаар ойлгооиб гэжэ, хэнэн ажалаа сэгнэжэ шадаха;
- эрмэлзэл зоригоо суглуулжа, бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаха.

II. Нуралсалай тематическа тусэблэлгэ.

№	Литератураар узэхэ программын материалнууд 8 класс	Саг	Теоритическэ нуралсал	Практическэ ажал
1	Оршол	1	1	
2	Арадай аман зохёол	3	3	
3	«Абай-Гэсэр хубуун» ульгэр	6	5	1
4	Түүхэлһэн хөөрөөнүүд	2	2	
5	Монголой нюуса тобшо	4	4	
6	Буддын шажанай зохёол Замай тэмдэглэлнүүд	4	4	
7	Х.Намсараев “Цыремпил” туужа	8	7	1
8	Ц.Дон “Хиртэһэн нара”	8	7	1
9	Буряад уран зохёол	8	8	
10	Ц-Д.Дондогой “Эхэ тухай поэмэ”	2	2	
11	М.Ж.Самбуев “Аласай замда юрөөнэб” сонет	2	2	
12	Ц-Д.Д.Дондокова “Шулуунууд дуулана”	4	4	
13	Буряад уран зохёол	11	9	2
14	Л.Д.Тапхаев “Андалдашагүй баялиг” шүлэг	1	1	
15	Хэлэ хүгжөөлгэ	4	4	
16	Бухы гараһанаа дабталга	1	1	
		68	63	5

III. Программануудай байгуулга ба удха

Оршол. (1 саг). Соёл литература хоёр уран найханай ёһо заншалгүйгөөр бии болодоггүй, хүгжэдэггүй гэнэн ойлгосо. Ёһо заншал ба литературынын хүгжэлтэ. Искусстводохи шэнэлэлтэ тухай түрүүшын ойлгосо.

Арадай аман зохёол ба тэрэнэй жанрнууд). Арадай аман зохёол (фольклор) тухай ойлгосо. Аман зохёол соо зураглагдаһан арадай нангин һанал бодол, эрмэлзэл зорилго, хараа баримта, ойлгосо мэдэсэ, нургаал заабари, уран найханай мэдэрэл, арадай тала хаража, энхэ амгалан байдал, баян хэшэг олгохоо оролдоһон арадай баатар мэргэшуулэй дурэнууд, тэдэнэй хэлэһэн хэрэгүүд, ябаһан ябадал. Аман зохёол - арадай гун ухаанай найхан сэдхэлэй, ундэһэн хэлэнэй дундаршагүй баялиг. Арадай аман зохёол тухэлоороо хубаарилга: шүлэгэй, прозын, зужэгэй.Тэдэнэй жанрнуудаар илгарал.

Шүлэгэй жанрнууд: оньһон үгэнүүд, таабаринууд, дуунууд, юрөөлнүүд, жороо үгэнүүд, ульгэрнүүд. Эдэ зохёолнуудай онсо янза: байгуулга, толгой холбуулга, параллелизм, рифмэ г. м. Прозын жанрнууд: мифүүд, домогууд, удхалһан хөөрөөнүүд (туухэнууд), һонирхолтой хоороонууд. Прозын зохёолнуудай байгуулга, сюжет, уран аргууд г. м. Зужэгэй жанрнууд: арадай наадай, хатар, гурым заншалай ёһололнуудые гуйсэдхэлгэ. Тэдэнэй онсо янза. Ульгэрнүүд-буряад арадай аман зохёолой эгээн ехэ жанр. Ульгэрнүүдэй темэ, гол удха, байгуулга, хэлэһэн, уран аргууд, геройнуудай патриотизм, арадай ажабайдал зураглалга. Ульгэршэд – туруу узэл бодолоороо, бэлиг шадабаряараа онсо илгаржа, арадай дундаһаа урган гараһан оюун ухаатан мун. Ульгэр хэлэхэ ёһо, гурым. Аман зохёолнуудые хоорэлгэдэ ульгэршэдэй онсо арга шадабари. Ульгэршэд А.А.Тороев, Е. И. Сороковиков-Магай, П. Тушемилов тухай мэдээн.

«Гэсэр» эпос. «Гэсэр»- буряадай героическа эпосуудэй элитэ ехэнь. «Гэсэр» ульгэр эрдэмтэдэй суглуулан бэшэжэ, буридхэһэн тухай. Туд ульгэрэй гол удха. Гэсэрэй дурэ,

дайшалхы хэрэг, ябадалайнь зоригло. Энэ эпосэй байгуулга, хэлэн, уран арганууд, мифическэ зуйлнууд. Ульгэр соо буряад, монгол, тубэд болод бусад арадуудай соёл болбосоролой талаар харилсаанайнь баримтанууд.

“Монголой нюуса тобшо”. Зохёолой түүхэтэ үндэһэн ба сюжет. Образуудынь. “Монголой нюуса тобшо” ба арадай аман зохёол. “Монголой нюуса тобшо” гэхэн зохёолой удха шанар.

Замай тэмдэглэлнүүд. (3 сар). Дамба-Даржаа Заяев “Замай тэмдэглэлнүүдхээ”, Базар Барадин “Замай тэмдэглэлнүүд”, Будда Рабданов “Худалдаа наймаан, түбэд эхэнэрнүүд”.

Хоца Намсараевич Намсараев - буряад совет литературы ундэһэ нуури табигдай нэгэн. Тэрэнэй залууһаа эрдэм ба уран найханай ажал тээшэ шунан эрмэлзэһэниинь, шууд оролсоһониинь. Зохёолнууд тухайнь тобшо мэдээн. Повесть соо революциин урдахи буряад ниитэ зоной байдал ургэноор харуулагдаһаниинь. Повесть соо зураглагдаһан ангинуудай олон янзын тулоолэгшэнэрэй дурэ. Цыремпилэй дурэ. Буряад, ород ажалшадай дурэнууд: Доржо, Бошогто, Долгод, Ямаахан, Козлов, Соболев, Матрена Ивановна. Эдэнэй узэл бодолой хугжэлтэ. Повесть соо баяд ноёдой байдал. Тэмсэлэй дунда хул муроо «тоорихэн» Галша, Дари. Повестиин хэлэнэй уран арганууд. Авторай уранаар зохёон бэшэхэ шадабари. Литературна теори: литературы арадша ёһо (народность).

Реализм. Реализм тухай ойлгосо. Реалистическа ёһо заншал. Уран зохёолой геройн доторой байдал зүбөөр зураглан харуулха арганууд ба хэрэгсэлнүүд. Психологизм тухай ойлгосо. Ц. Дон. «Хиртэһэн нара» Ц Доной (Цыбенжаб Дондубоной) уран зохёолнууд тухай тоошо мэдээн. «Хиртэһэн нара» туужа соо хүдөө ажахые шэнэлэн хубилгажа, шэнэ байдал байгуулха үеые зураглалга. Раднын сэдхэл бодолдо болоһон үзэлэй, аяг зангай хубилтанууд. Тэрэ үеын шадалтанай типическэ түлөөлэгшые Радна үбгэнэй дүрэ дээрэ харуулалга. Туужын уран арганууд. Литературна теори: сюжет ба үйлын хүгжэлтэ.

Гушаад онуудай ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үе.

Буряад сонет.

СЭЭЖЭЛДЭХЭ ЗОХЁОЛНУУД

1. «Гэсэр» эпосэй нэгэдэхи халааһаа хэхэг.
2. Буряад сонет
3. Цыремпил (хэхэг)
4. Багшын үзэмжөөр

VI. Программа бээлүүлхэ хэрэглэмжэнүүд.

а) нурагдай хэрэглэхэ литература.

1. Х.Г.Цыденова, Б.Ш.Ширапова «Буряад литература» в 2-х частях Бэлиг 2017 он.
2. Ц.Б.Цыренова, М.Ш.Батуева «Булагай эхин» Бэлиг 2008 он.
3. Б.Б.Гомбоев «Наадангаа нурая» «Бэлиг» 2009 он
4. О.И.Богомоллова, А.А.Дугарова «Мэндэ-э!» «Бэлиг» 2009 он

б) багшын хэрэглэхэ литература:

1. Бадмаева О.Б. «Теория и методика обучения бурятской литературе» Улан-Удэ 2009г.
2. Батажаргалай С. «Заяанаймнай заншал» Улан-Удэ 1999он.
3. Дампилова Х.Д. «Буряад литератураар тестнууд» Улан-Удэ 2001он.
4. Намжилон Л. «Оюун тулхюур»
5. Б.Б.Гомбоев «Наадангаа нурая» «Бэлиг» 2009 он
6. Ц.Б.Цыренова, М.Ш.Батуева «Булагай эхин» «Бэлиг" 2008 он.

Календарна-тематическа түсэб

№	Литератураар үзэхэ программын материалнууд.	саг	Универсальные учебные действия			нара, үдэр
			предметные	метапредметные	личностные	
1	Оршол	1	Уран зохёолой сэдэб ойлгожо, уншаһан текстынгээ гол удха хөөрөжэ; зохеол соохи үйлэнүүдэй болоһон шалтаганиие, сагые, тэрэнэй хойшолонгые элирүүлжэ; Текст соохи уран аргуудые оложо; Уншаһан зохёолойngoо жанр элирүүлжэ шадаха	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: сэгнэлтэ хэхэдээ, юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: олоһон мэдэсээрээ нүгөөдэтээ хубаалдажа, үрэ дүнтэй бодол абаха; хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха; бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрээ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха;	хэлэнэй баялигые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха. түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.	
2	Арадай аман зохёол.	1				
3	Арадай дуунуудай байгуулга.	1				
4	Үрэлнүүд	1				
5	Үльгэр “Абай-Гэсэр хүбүүн” I халаа.	1				
6	Гэсэрэй дайда дээрэ түрэлгэ.	1				
7	Орголи эрэн гүрөөһэ дараһан тушаа.	1				
8	Буряд-үльгэрнүүд	1				
9	Абай-Гэсэрэй дүрэ	1				
10	Эпосэй поэтикэ	1				
11	Гүн Сакба тухай	1				
12	Түүхэлһэн хөөрөөнүүд	1				
13	Классһаа гадуур уншалга	1				
14	Монголой нюуса тобшо. Тэмүүжэнэй бага наһан.	1	Уран зохёолой сэдэб ойлгожо, уншаһан текстынгээ гол удха хөөрөжэ; Текст соохи уран аргуудые олохо; Уншаһан зохёолойngoо жанр элирүүлжэ шадаха.	П: монологическа хэлэлгэ һайнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө һанамжа ойлгосотойгоор хэлэжэ, тэрэнэ ойлгуулжа, баримталжа, хамгаалжа шадаха.	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй	
15	Чингисэй эдир наһан.	1				
16	Тэмүүжиндэ Чингис хаан соло олгогдоһониинь.	1				
17	“Монголой нюуса тобшо” шэнжэлһэн эрдэмтэд.	1				
18	Буряд арадай бэшэмэл зохёолнууд. Д-Д.Заяев.	1				

19	Замай тэмдэглэлнүүд	1	уран зохеолшын зохеол	<p>Р: олоhon мэдэсэhэн уламжалан, Үшөө мэдэхэгүй Юумэн тушаагаа зорилго табиha; К: бэе бээ шагнажа, дуулажа шадаха; бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрээ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха; асуулта хэжэ, хүнэй ханал бодол ба өөрынгөө ханамжа хэлэжэ шадаха; хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха; зорилго табиha;</p>	<p>хүсөөр хэлэжэ шадаха. хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байhan бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха. түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байhan бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха. түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байhan бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха. хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байhan бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.</p>		
20	Буряд уран зохёол. Базар Барадиевич Барадин	1	соогоо бэшэhэн уран зураглалыг хөөрэхэ;				
21	Буряд-монголоу уг гарбалай домог	1	үзэжэ байhan зохеолоу				
22	Х.Намсараев	1	шухала үйлэнүүдыг (эпизодуудыг), үйлэдэгшэ				
23	“Цыремпил” туужа	1	нюурай хэлэhэн үгэ, хэрэг				
24	Бадма абгайн байра байдал	1	г.м. бусад олон юрын				
25	Аюушын хурим дээрэ	1	үйлэнүүдхээ илгахэ; үзэжэ байhan зохеолоу				
26	Нашан Бататай уулзалга	1	геройнууд тухай, тэдэндэ				
27	Хүхэнсэй үбгэнтэнэй байдал	1	авторай ямараар хандажа				
28	Должод Цыремпил хоёрой уулзалга	1	байhыг хараадаа абан, хурагша бэшэмэл өөрын бодомжолго зохеожо;				
29	Туужа тухай ойлгосо		Уран зохёолоу сэдэб				
30	Ц.Дондубон “Хиртэhэн нара”	1	ойлгожог, уншаhan				
31	Тармалгын үгэ	1	текстынгээ гол удха				
32	Хоёр бэшэг	1	хөөрэжэ;				
33	Буруулган бүрхэг үдэр	1	Текст соохи уран				
34	Тэрэшни манай хун гэшэ	1	аргануудыг оложо;				
35	Гэмынь урдаа, гэмшэлынь хойноо	1	Уншаhan зохёолойнгоо жанр				
36	Хабарай удэшэ	1	элирүүлжэ шадаха.				
37	Реализм тухай ойлгосо	1	уран зохеолшын зохеол соогоо бэшэhэн уран зураглалыг хөөрэхэ;				
38	Ж.Тумунов “Халуун зүрхэн”	1	уран зохеолшын зураглаhan зурагыг ухаан бодолдоо, сэдхэлдээ бии болгохо; үзэжэ байhan зохеолоу гол шухала үйлэнүүдыг (эпизодуудыг), үйлэдэгшэ нюурай хэлэhэн үгэ, хэрэг				

			г.м. бусад олон юрын үйлэнүүднээ илгах;				
39	Дайн арадай болон хүнэй ажабайдалда	1	үзэжэ байһан зохеолой геройнууд тухай, тэдэндэ авторы ямараар хандажа байһые хараадаа абан, нурагша бэшэмэл өөрын бодомжолго зохеохо;	П: шүүмжэлэл, Шэнжэлэл хэжэ, дутаг дундануудые элирүүлжэ; хэһэн ажалдаа арга боломжонуудые тааруулжа, шалгалта, сэгнэлтэ үгэжэ шадаха; юумые сасуулжа, тааруулжа, шалтаг хойшолоной холбоо байгуулжа, бодолоо удаа дараалуулан һубарюулжа шадаха; Р: эрмэлзэл зоригоо суглуулжа, бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаха.	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.		
40	А.Данилович Бадаев “Сэргэ”						
41	Ким Шогдопович Цыденов “Хээрэ”	1					
42	Ц.Г.Галанонов “Эсэгын хүбүүн”	1					
43	Дондог Балжид абгайн хоёрой байдал	1					
44	Дайнай үеын үхибүүд	1					
45	Дайн тухай хөөрэлдөөн	1					
46	Ц-Д.Дондогой “Эхэ тухай поэмэ”	1	үзэжэ байһан зохеолой геройнууд тухай, тэдэндэ авторы ямараар хандажа байһые хараадаа абан, нурагша бэшэмэл өөрын бодомжолго зохеохо;	П: шүүмжэлэл, Шэнжэлэл хэжэ, дутаг дундануудые элирүүлжэ; хэһэн ажалдаа арга боломжонуудые тааруулжа, шалгалта, сэгнэлтэ үгэжэ шадаха; юумые сасуулжа, тааруулжа, шалтаг хойшолоной холбоо байгуулжа, бодолоо удаа	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.		
47	Эхэ-нангин үгэ	1					
48	М.Ж.Самбуев “Аласай замда юрөөнэб” сонет	1					
49	Сонедэй түүхэхээ						
50	Ц-Д.Д.Дондокова “Шулуунууд дуулана”	1					

				дараалуулан hubарюулжа шадаха; P: эрмэлзэл зоригоо суглуулжа, бэрхэшээлнүүдые дабажа шадха.			
51	Шулуунууд дуулана	1	уран зохеолшын зохеол	П: монологическа Хэлэлгэ найнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө hanамжа ойлгосотойгоор хэлэжэ, тэрэнээ ойлгуулжа, баримталжа, хамгаалжа шадха. P: олоһон мэдэсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха; K: бэе бэеэ шагнажа, Дуулажа шадха; хэлэнэй аргуудые хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадха;	хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадха.		
52	Шэнэ дуунууд, шэнэ хүнүүд	1	соогоо бэшэһэн уран				
53	Зохёол соо үнгэрһэн ба мүнөө үе саг зураглалга	1	зураглалыг хөөрэхэ; уран зохеолшы				
54	Б.Н.Ябжанов “Эртын шүүдэр”	1	зураглаһан				
55	Дайнда эсэгэнь мордобо	1	зурагыг ухаан бодолдоо, сэдьхэлдээ бии болгохо;				
56	Бэшэг бэшэбэ	1	үзэжэ байһан зохеолой гол				
57	Шонотой уулзалга	1	шухала үйлэнүүдые (эпизодуудые), үйлэдэгшэ нюурай хэлэһэн үгэ, хэрэг г.м. бусад олон юрын үйлэнүүдһээ илгажа; Уран зохёолой сэдэб ойлгожо, уншаһан текстынгээ гол удха хөөрөжэ; уншаһан зохёолойngo жанр элирүүлжэ шадха.				
58	Хани нүхэртээ хахасалга						
59	Д.О.Эрдынеев “Түбэргөөнтэй хүбшэргэй”	1	уран зохеолшын зохеол	П: шүүмжэлэл, Шэнжэлэл хэжэ, дутаг дундануудые элирүүлжэ; хэһэн ажалдаа арга болонжонуудые тааруулжа, шалгалта, сэгнэлтэ	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо		
60	Галсантанай хоорондох харилсаан	1	соогоо бэшэһэн уран				
61	Буряад уран зохёол соохи нравственна үндэһэн тухай	1	зураглалыг хөөрэхэ; уран зохеолшын зураглаһан				
62	Л.Д.Тапхаев “Андалдашагүй баялиг” шүлэг	1	зурагыг ухаан бодолдоо, сэдьхэлдээ бии болгохо; уншаһан текстынгээ гол				

63	А.Г.Лыгденов “Нюдэнэй аршаан” хөөрөөн	1	хөөрэжэ шадаха; Текст соохи уран аргануудые оложо; Уншаһан зохёолойнгоо Жанр элирүүлжэ шадаха.	үгэжэ шадаха; юумые сасуулжа, тааруулжа, шалтаг хойшолоной холбоо байгуулжа, бодолоо удаа дараалуулан хубарюулжа шадаха; Р: эрмэлзэл зоригоо суглуулжа, бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаха.	байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.		
64	Тэмээн шулуунай түүхэ	1					
65	Аршаан тухай мэдээсэл	1					
66	Бэшэмэл хүдэлмэри						
67	Уран, сээжэ уншалга	1					
68	Бухы гараһанаа дабталга	1					